JURAJ LAHNER

OD SVETACA BOŽJIH

*

HRV. NAR. POBOŽNE PJESME

*

Z. S.

OD SVETACA BOŽJIH

HRVATSKE NARODNE POBOŽNE PJESME

SABRAO JURAJ LAHNER

ILUSTRIRALA ZDENKA SERTIĆ

JERONIMSKA KNJIŽNICA
UREĐUJE DR JOSIP ANDRIĆ
IZDAJE HRV. KNJIŽ. DRUŠTVO SV. JERONIMA
KNJIGA TRISTA ČETRDESET ŠESTA

TISKARA NARODNE PROSVJETE U ZAGREBU, TRENKOVA UL. 1.

TREĆI PUTA

DAJE DRUŠTVO SV. JERONIMA HRVATSKOME NARODU U RUKU KNJIŽICU NARODNIH POBOŽNIH PJESAMA. I OPET SVE SAMIH NOVIH PRILOGA POZNAVANJU I VOLENJU HRVATSKE NARODNE DUŠE.

PRVE DVIJE KNJIŽICE TO SU ZAPRAVO ODREDA SVE SAME PJESME ISUSOVE I MARIJINE. U OVOJ SU TREĆOJ KNJIŽICI SKUPITE PJESME OD SVETACA BOŽJIH I U DODATKU DODATE PJESME OD DRUGOGA SVIJETA.

NA POČETKU SAM OD PRVE I DRUGE JERONIMSKE KNJIŽICE NAKRATKO IZLOŽIO: I ŠTO SU HRV. NAR. POB. PJESME I KOJA IM JE VRIJEDNOST I ZAŠTO IH DRUŠTVO SV. JERONIMA IZDAJE I KAKO SE RADILO OKO NJIH I KAKO IH VALJA RAZUMJETI. SVE TO VRIJEDI I ZA OVU KNJIŽICU, PA TKO ŽELI, MOŽE TAMO DA O TOME ČITA.

A KOJI SU ONO TAMO VEĆ ČITALI, TI SU ZAPAMTILI, DA JE DOBRANI DIO SADRŽAJA NAŠIH HRV. NAR. POB. PJESAMA PREUZET IZ STAROGA NARODNOG KAZIVANJA, PA ZATO U NJIMA IMADE I NEŠTO NAOPAKIH I ČUDNIH STVARI. NO TE STVARI NE ĆE NIKOGA ZRELIJEGA ZAVESTI NA KRIVE PUTOVE, A POGOTOVO I NE ĆE I NE MOGU ZASTRTI ONE DRAGOSTI I LJEPOTE, ŠTO ŠIROM LEŽI U NAŠIM NARODNIM POBOŽNIM PJESMAMA.

OVOJ SE KNJIŽICI MISLILO DATI IME: DRAGE DUŠE NAŠE, TE JE POD TIM IMENOM BILA VEĆ I OBJAVLJENA, PA I CITIRANA U KNJIŽICI „ROŽICE I FIJOLICE“[1]). NO PREVLADALA JE NAZADNJE ŽELJA, DA JOJ SE PREMA SADRŽAJU DADE IME: OD SVETACA BOŽJIH.

J. L.

---

1) „Rožice i fijolice“. Arije hrvatskih nar. pob. pjesama. Izdao samostan milosrdnih sestara sv. Vinka u Zagrebu, Zagreb 1930. Cijena 3 Dinara, poštom Din 3·50.

Marija zove Josipa

Mila Marija,
Draga Marija
Rano jutro stala,
Milo je zazvala
Svetoga Jožefa:
»Ustani se gore
O presveti Jožef!
Idemo mi dva gleti
U to ramno polje,
Je l' je obrodila
Ta žarka šenica«.
S česa nam se djela
Isusovo tijelo,
Š čem se odvežuje
Naše griješno tijelo.[1])

Iz Jakovlja, župa Kraljev Vrh u Hrv. Zagorju. Zabilježila učiteljica Adela Čermak.

---

1) Hoće narod reći, da se od pšenice čini kruh, koji svećenik kod sv. mise pretvara u Isusovo tijelo i da nas pričest čisti od lakih grijeha, a čuva od smrtnih.

Ivanjska pjesma

(Iz Gorskoga kotara.)

Bog, Marija, daj dobro leto!
Mi smo naco[1]) rano stale,
Rano stale, kresovale,[2])
Vaše polje varuvale.[3])
Varuj vam ga sveti Ivan,
Sveti Ivan, kresnik Boži!
Inu[4]) vaše inu naše!
Sad nam dajte toga dara,
Toga dara: baril[5]) vina,
Baril vina, petelina,[6])
Zdelu muke,[7]) šteri jaja,[8])
Šteri jaja, žlicu masla.
Ko[9]) ne date svega toga,
Zeti ć'mo vam gospodara,
Gospodara z gospodinun.[10])
Pelat ć'mo ih u šumicu,
Š nimi ć'mo se poigrati
Kano prepel s prepelicom
I mlad junak z divojčicun
I to jajne s tim jajnešcem
I ta majka s tim detešcem.

(Kad dobiju dar:)

Hvala, hvala toga dara,
Ki ste nam ga letos dala!
Da bi k letu dočekala
Svetoga Ivana dana!
Bog, Marija, daj dobro leto!

Zabilježio Josip Malnar iz Bele Vodice kod Delnica u Hrvatskoj. — Ovu pjesmu pjevaju djevojke u Gorskom kotaru obilazeći na večer uoči svetog Ivana Krstitelja. Imade više djevojaka, ali samo četiri pjevaju, dvije jedan redak, a dvije opet jedan. Djevojke dobivaju dar od gospodarice.

---

1) noćas 2) krijes ložile 3) čuvale 4) i 5) sudić 6) pijetla 7) brašna 8) četiri 9) ako 10) s gospodaricom.

Majka sv. Petra ne može u raj

(Dalmatinska pjesma.)

Sveti Petar u raj grede,
Za njim majka trkom trče:
»Počekaj me, sinko Pere,
Da ja s tobom u raj pođem.«
Al govori sveti Petar:
»Nema, majko, za te raja!
Koliko si živovala,
Nisi raja dostojala.
Kad si tuđu vunu prela,
Svaku drugu žicu krela[1]).
Kad si vino prodavala,
U njem vodu ulivala.
Kad si ulje prodavala,
U njem murgu[2]) ulivala.
Kad si muku[3]) prodavala,
U nju luga[4]) usipala.
Kad si sol prodavala
U nju žalo[5]) usipala.«
Prekine se tanka dlaka,
Pade majka u dno pakla.[6])

Iz Selaca na otoku Braču u Dalmaciji.
Zabilježila učiteljica Franjka Štambuk.

---

1) krala 2) talog 3) brašno 4) pepela 5) pijesak.

6) U ovoj knjižici imade nekoliko pjesama, u kojima čitamo, da i otac i majka i ostala rodbina sv. Petra propada u pakao, jer nijesu dobro živjeli. S tim pjesmama ne će naš narod da kaže, da su oni zbilja u paklu, nego to hoće da kaže, kako je dobri Bog pravedan, pa gleda samo na djela čovjekova, a ne na gospodstvo i na rod, pa bio to upravo rod i samoga sv. Petra

Sveta Barbara i obijesno momče

Stoji mi, stoji mi poljiće,
To polje ravno, široko.
Po njem išla djevica
Preljuba[1]) sveta Barbara[2]).
Ona sreća fantića[3])
Gizdavega, štimanega.
»Kam pa ideš svetica,
Preljuba sveta Barbara ?«
»Ja pa idem v drugi kraj
Ki[4]) ljudi betegujejo,[5])
Ki ljudi betegujejo
Pa men' na pomoć zovejo.«
»Ja te ne bum nigdar zval,
Či glih bum ležal[6]) leto dan.«
On ni ležal leto dan,
On je ležal sedam let.
Išlo meso od kosti,
Duša pa od tela ne.
»Pomoć, pomoć, svetica,
Preljuba sveta Barbara !«

Iz Vinagore u Hrv. Zagorju. Zabilježila učit. pripravnica Ljudmila Antonić.

1) predraga 2) Sveta je djevica Barbara mučena početkom 4. v. za cara Galerija. Mi je katolici častimo i zazivamo kao zaštitnicu sretne smrti. 3) momče 4) gdje 5) boluju 6) baš da ležim.

Koleda o Božićnim Svecima 1)

Dobra večer ovem stanu
I od kuće gospodaru !
Došli smo vas reveriti[2])
I s vamin se veseliti
I nazvat vam dobre svece :
Dobre svece od Božića.
Po Božiću sveti Stipan,
Po Stipanu sveti Ivan,
Po Ivanu svi Mladenci,
Po Mladencim Svrha od godine,
Po svrhi od godine Mlado lito,
Po Mladem litu Vodokršća,
Po Vodokršću Tri Krajića.
I litoska i do lita ovde
Na dobro vam Tri Krajića dođe !
Gospodaru od ove kuće ovde
Na dobro mu Tri Krajića dojde !
I litoska i do lita ovde
Na dobro mu Tri Krajića dojde !
Gospodarici od ove kuće ovde
Na dobro njoj Tri Krajića dojde !
I litoska i do lita ovde
Na dobro njoj Tri Krajića dojde !
I dičici, koja su ovode,
Na dobro njim Tri Krajića dojde !
I litoska i do lita ovde
Na dobro njim Tri Krajića dojde !
Sviman skupa, koji su ovode,
Na dobro njim Tri Krajića dojde !
I litoska i do lita ovde
Na dobro njim Tri Krajića dojde !
Otvor'te nam, ne drž'te nas ovde,
Na dobro vam Tri Krajića dojde !
I litoska i do lita ovde
Na dobro vam Tri Krajića dojde !

1) Pjeva se na Staru i Novu godinu, na Vodokršće i na Sv. tri kralja. (Štambuk). Ovdje je štampana u stilizaciji za Sv. tri kralja. 2) počastiti.

I prin[3]) ste nas darivali ovde,
Na dobro vam Tri Krajića dojde!
I litoska i do lita ovde
Na dobro vam Tri Krajića dojde!
Puše bura, ne drž'te nas ovde
Na dobro vam Tri Krajića dojde!
I litoska i do lita ovde
Na dobro vam Tri Krajića dojde!
Pružila se zlatna žica
Sve od vrata do komina.[4])
Gospodarice, ne bud' lina,
Koja sidiš kraj komina!
Ti se hoćeš sad ustati,
Kolendare[5]) darivati.
I litoska i do lita ovde
Na dobro vam Tri Krajića dojde!
Razdrli smo šijoline,[6])
Dok smo našli ove skaline;
Razdrli smo svu obuću,
Dok smo našli ovu kuću.
I litoska i do lita ovde
Na dobro vam Tri Krajića dojde!
Otvorite škafetine,[7])
Izvadite bičerine,[8])
Otvorite ormarune,[9])
Izvadite botiljune[10])!
I litoska i do lita ovde
Na dobro vam Tri Krajića dojde!
Ne čin'te nas stati
Pred vašima vrati,
Jer nas bura mlati
Po našima gnjati[11])!
Kaška[12]) nam je do kolin,
Pomogo vas Gospodin
I Divica Marija!
Svako doba godišta
Puna vina konoba,

3) prije 4) do ognjišta 5) pjevače, koji ovu pjesmu pjevaju 6) potplate 7) ladice 8) čašice 9) ormare 10) boce 11) gnjat je noge prednja strana i kost od koljena do gležnja (Broz-Iveković) 12) blato

Srebra i zlata komora,
I plećice od vola!
To je nama za obid.
Bog vam dao unaprid
Mnogo lita i godin.

Iz Selaca na otoku Braču u Dalmaciji.
Zabilježila učiteljica Franjka Štambuk.

Od svete Barbare

Šetala se Barbara djevojka
Gore dolje po širokem polju.
Šetajuć mi riječcu govorila:
»Da bi mi se kralja ne bojati,
Bi si dala cirkvu zazidati.
Cirkva (b') bila z dragoga kamena,
Turem[1]) bil bi od samoga zlata.
Svaki dan bi v cirkvu došetala,
Po dukat bi na jentar[2]) metala,
Po dva tri bi bokcem razdelila.«
To začuli slugi i dvorjani,
To poved'li[3]) kralu pri obedu.
»Dragi moji slugi i dvorjani,
Primete mi Barbaru djevojku,
Denete[4]) ju nutre vu tamnicu!
Nutre bude jedno leto dana.«
Zminulo je jedno leto dana.
»De ste moji slugi i dvorjani,
Hod'te gledat Barbare djevojke!«
Našli su ju nutre vu temnice.
Oj Barbara stoput lepša bila!

Zapamtio i zapisao Stjepan Sečak, rodom
iz sela Batine, župa Zlatar u Hrvatskoj.

1) toranj 2) oltar 3) kazali 4) metnite.

Jurjevska pjesma[1])

(Od Jastrebarskoga u Hrvatskoj.)

Falen Isus i Marija!
Mi smo Božji ljudi
Od Marije Djevice,
Koji dare prosimo
Za svetoga Jureka.
Prešel je, prešel
Pisani Vuzem,[2])
Došel je, došel
Zeleni Juraj,
Koji nam donosi
Zelenu kitu[3])
I zelenu travicu,
Pedenj dugu mladicu.
Darujte ga, darujte
Jurja zelenoga!
Dajte Jurju masla,
Bu vam sreća rasla!
Dajte Jurju putra,
Da nas ne bu zutra!
Darujte ga, darujte
Jurja zelenoga!
Dajte Jurju rži,[4])
Kaj se doma trži!
Dajte Jurju žita,
Kaj se doma ita[5])!
Darujte ga, darujte
Jurja zelenoga!
Dajte Jurju slanine,
Da nas neju skomine[6])!
Dajte Jurju šenice
Od Marije Djevice!

---

1) Pjeva se uoči Jurjeva i na samo Jurjevo. Dječaci obilaze tri po tri selom od kuće do kuće i pjevaju ovu pjesmu okićeni zelenim grančicama. Ti se dječaci zovu „jurjevčani". Kad otpjevaju, dobiju kaki dar.

2) To znači „šareni Uskrs". Tako se i jaja, što se za Uskrs šaraju, u nekim krajevima zovu pisanice.

3) grančicu 4) raži 5) hita baca 6) da nam zubi ne utrnu.

Darujte ga, darujte
Jurja zelenoga!
Oće vama Jurica
Danas zutra pomoći,
Kod nebeski vrati
Boga za vas prositi.

Iz Desinca kod Jastrebarskoga u Hrvatskoj. Zabilježila učenica realne gimnazije Lojzica Kišan.

Sveti Petar i rodbina

(Iz južne Dalmacije.)

Sveti Pero u raj ide,
Za njim majka pristajala:
»Pričekaj me, sine Pero,
Zajedno ćemo u raj poći!«
Al' govori sveti Pero:
»Ajd' otale, tuđa majko,
Za ne rijet: svoja majko!
Kad si bila na onom svijetu,
Ti si bila krčmarica,
Ti si vino prodavala,
Polu vode, polu vina,
Ne bi li ti više bilo.
Ne bi više, nego manje.
Zato nijesi raj dobila.«
Sveti Pero u raj ide,
Za njim otac pristajao.
»Pričekaj me, sine Pero,
Zajedno ćemo u raj poći!«
Al' govori sveti Pero:
»Ajd' otale, tuđi babo,
Za ne rijet: svoj babajko!
Kad si bio na onom svijetu,
Ti si, babo, ratar bio.
Tuđe si međe preoravo,
A na svoje pristavljao,

Ne bi li ti više bilo.
Ne bi više, nego manje.
Zato nijesi raj dobio.«
Sveti Pero u raj ide,
Za njim sestra pristajala.
»Pričekaj me, brate Pero,
Zajedno ćemo u raj poći !«
Al' govori sveti Pero :
»Ajd' otale, tuđa sele,
Za ne rijet : svoja sele !
Kad si bila na onom svijetu,
Ti si, sele, tkaja bila.
I što od tuđeg otpadalo,
Na svoje si nastavljala,
Ne bi li ti više bilo.
Ne bi više, nego manje.
Zato nijesi raj dobila.«
Sveti Pero u raj ide,
Za njim bratac pristajao.
»Pričekaj me, brate Pero,
Zajedno ćemo u raj poći !«
Al' govori sveti Pero :
»Hodi brzo, brate Niko !
Kad si bio na onom svijetu,
Ti si, brate, čoban bio,
Svoje si ovce ostavljao,
A tuđe si zavraćao
I zato si raj dobio.«[1])

Kazao Marin Čumbelić iz Blata na otoku Mljetu u Dalmaciji. Zabilježio učitelj Tomislav M. Masan.

1) O Petrovoj rodbini, što po pripovijedanju naših nar. pob. pjesama dolazi u pakao, vidi bilješku na strani 9. A kad mi u našim narodnim pobožnim pjesmama, kao na pr. ovdje na kraju ove pjesme čitamo, da duša zbog nekojih dobrih djela dolazi u nebo, mi ćemo se sjetiti, da u nebo vodi lijepo držanje zapovijedi Božjih i crkvenih, te lijepo primanje sv. sakramenata.

Svetome Nikoli [1])

O sveti Mikula,
Rožice od raja !
Tebi se klanjaju
Svi anđeli od raja.
Ti si trin divojkam
Tri dari daroval.
Darovaj i meni !
O sveti Mikula !
Ti si Majki Božjoj
Skapulal Ditića[2]).
Skapulaj i mene !
O sveti Mikula !

Kazivala Anica Barbalić iz Baške na otoku Krku. Zabilježila učenica Marica Zorić. Dobrotom učiteljice Štefe Gjurgjević.

1) Sveti je Nikola bio biskup od grada Mire u Maloj Aziji. Slavi se 6. prosinca. Dao je trim siromašnim djevojkama sestrama miraz za čestitu udaju i vozeći se lađom utišao je silnu oluju. Zaštitnik je mornara i putnika. Staro mu hrv. narodno kazivanje pridaje još i druge stvari.

2) Spasio maloga Isusa.

Sveta Kata i otac i majka

Sveta Katarina,
Ka j' bila jedina
Oca Konstantina.
Prišli su ju prosit
Tri kralja od svita,
Da bi oni radi
Katinoga cvita.
Sad govori otac,
Otac i majčica :
»Sad ziberuj, Kate,
Koga tebi drago !«
»Ne ću, ćaće moji,
Nigdar ni jednoga,
Već ja, ćaće, oću
Oca nebeskoga,
Ki me bude vadil[1])
Sveta pisma štati[2])
Evanđelja znati.«
To se ocu, majki
Vrlo na žal dalo,
Pak govori otac,
Otac i majčica :
»Sluge moje verne,
Verne i neverne !
Kola mi tešite,
Britve mi brusite,
Kćerku Katarinu
Na nje postavite.«
Kola mi maknuše,
Britve mi taknuše,
Katinoga tela
Nigdir ne ranjena.
To se ocu, majki
Vrlo na žal dalo,
Pak govori otac,

1) koji će me učit 2) čitati

Otac i majčica :
»Sluge moje verne,
Verne i neverne !
Ho'te u goricu,
Otprite tamnicu,
Kćerku Katarinu
Nutar zatvorite
Do punih sedam let.«
Kada se navrši
Cijelih sedan let,
Pak govori otac,
Otac i majčica :
»Sluge moje verne,
Verne i neverne !
Ho'te u goricu,
Otprite tamnicu,
Katine košćice
Na vetar bacite,
A bele ručice
Majki donesite.«
Šli su sluge gori,
Gori u goricu,
Otprli tamnicu.
Tamnica zasvetli
Kao sunce žarko.
Djeva[3]) mašu maši,
Kate joj otpiva.
Sad govore sluge
Svetoj Katarini :
»Sveta Katarino,
Oprosti nam grihe !«
»Oću, sluge moje,
Kako i vi meni.
Vaše je življenje
Na veru taknjeno,
A duša j' spasena
U diki nebeskoj.«

3) Blažena Djevica Marija.

Šli su sluge doma
Majki kazivati.
Pak govori majka
Svetoj Katarini:
»Kćerko Katarino,
Oprosti mi grihe!«
»Oću, majko moja,
Kako i Vi meni,
Za devet misecih,
Ke ste me nosili,
A za drugih devet,
Ke ste me dojili.
Vaše je življenje
Na veru taknjeno,
A duša j' spasena
U diki nebeskoj.«
Sad govori otac
Svetoj Katarini:
»Kćerko Katarino,
Oprosti mi grihe!«
»Oću, ćaće moji,
Kako i Vi meni.
Vaše ni življenje
Na veru taknjeno,
A duša j' prokleta
U muke paklene.«[4]
Amen.

Kazivala Marija Zoričić iz Novog Vinodola u Hrvatskoj. Dobrotom učiteljice Ružice Sokolić.

4) U ovoj je pripovijesti najveći krivac stradanju i mukama svete Kate njezin okrutni otac, pa zato i bude kažnjen

Bašča svetog Josipa

Sveti Jozip bašču gradi,
Za njim Gospa cviće sadi,
Bili leluj[1]) i ružicu,
I mirisnu ljubičicu.
Al govori draga Gospa:
»Tko će ovo cviće brati,
Duša će mu u raj dojti,
Rajska vrata otvarati,
Prave duše pušćavati,
U nebesa Božjem Sinu,
Milom našem Gospodinu.«
Komu neka bude dika
Od postanka pa do vika!
Amen.

Zabilježio Ivo Čakalić iz Doljanovaca kod Kaptola u požeškoj okolici u Slavoniji, a kazala mu Marija Tomić iz Lukača, župa Vetovo u požeškoj okolici.

Sveti Petar crkvu gradi

(Iz slavonske Posavine.)

Sveti Petar igle kuje,
A majka ga ispituje:
»Šta će tebi, Petre, igle ?«
»Treba, majko, torbu šiti!«
»A što će ti, Petre, torba ?«
»Treba, majko žir kupiti!«
»A šta će ti, Petre, žir ?«
»Treba, majko, svinje hranit!«
»A što će ti, Petre, svinje ?«
»Treba, majko, salo vadit!«
A što će ti, Petre, salo ?«
»Treba, majko, kola mazat!«
»A što će ti, Petre, kola ?«
»Treba, majko, kamen vozit!«

1) ljiljan.

»A što će ti, Petre, kamen ?«
»Treba, majko, crkvu gradit!«
»A što će ti, Petre, crkva ?«
»Treba, majko, Boga molit!«
»A što će ti, Petre, Bog ?«
Otrže se tanka dlaka,
Ode majka na dno pakla.

Iz Novigrada u Slavoniji. Zabilježila učiteljica Đurđa Ostojčić.

Jurjevska pjesma

(Iz Turopolja u Hrvatskoj.)

Prešel je, prešel
Pisani Vuzem,[1])
Došel je, došel
Juraj zeleni
Iz zelene gore
U to ravno polje.
Darujte ga, darujte
Jurja zelenoga!
Nije Juraj svaki dan,
Već u ljetu jedan dan.
Darujte ga, darujte
Jurja zelenoga!
Dajte Juri mesa,
Da vam ne bedesa[2])!
Dajte Juri soli,
Da vam Boga moli!
Darujte ga, darujte
Jurja zelenoga!
Dajte Juri sira,
Da vam ljepše svira!
Dajte Juri jajec,

1) To znači „šareni Uskrs". Vidi bilješku na str. 14.
2) Bedesati znači komedijati. Što u ovoj i u sličnim jurjevskim pjesmama dolaze nekoje čudne i nezgodne stvari uz ime sv. Jurja, to je otale, što se te pjesme o Jurjevu pjevaju obilazeći selom, pa je „zeleni Juraj" jedan od pjevača, okičen zelenim grančicama.

Da vas ne bu zajec[3])!
Darujte ga, darujte
Jurja zelenoga!
Otidite na sedalce,[4])
Pak nam dajte dve tri jajce!
Če nas ne te darovali,[5])
Mi vam bumo sinka krali,
Sinka krali, otpelali[6])
Med ružice, fijolice.[7])
Ne dajte nam dugo stati
Pred vašemi novim vrati,
Jer je blato do koljena,
A voda je do ramena.

Iz Mraclina u Turopolju. Zabilježila učenica ženske realne gimnazije Nada Cvetnić iz Mraclina.

Sveti Lovrinac i sestrica Anica

Služio je Lovrenac[1])
Poli[2]) Majke Marije.
Služio je devet let
I deseto jedan dan.
Kad se navrši devet let
I deseto jedan dan,
Ide Lovro domaka,
Da pozdravi majčicu
I sestricu Anicu.
Kad je prišal domaka,
Pozdravio majčicu
I sestricu Anicu.
Al govori majčica:
»O moj sinko Lovrenac!
Nije tvoje sestrice

3) zec 4) gnijezdo 5) ako nas ne budete darovali 6) odveli 7) ljubičice.

1) Sveti je Lovro podnio polovicom trećega vijeka za cara Valerijana strašnu mučeničku smrt u Rimu. Živa su ga na vatri pržili. Spomen mu je na 10 kolovoza 2) kod.

Po imenu Anice.
Slala sam ju po vodu
U nedilju kvatrenu.
Ni me htela slušati,
Stala se je češljati,
Pak sam ju ja zaklela,
Da se u ribu stvorila,
Da po vodi plivala
Kao riba plavuća.«
Al govori Lovrenac:
»Mila moja majčice,
Peci meni brašance,
Da ja idem tražiti
Moju milu sestricu
Po imenu Anicu.«
Ide Lovro tražiti
Svoju milu sestricu.
Svu je goru obašal,
Al sestrice ni našal.
Kad je prišal do vode,
Tu sam sobom govori,
Da će se odmoriti,
Malo kruha pojisti
I vodice napiti.
Al je prišla ribica
I zamuti vodicu.
Lovre stegne sabljicu,
Da će posić ribicu.
Ribica mu govori:
»Nemoj, bratac Lovrenac!
Ja sam tvoja sestrica
Po imenu Anica.«
Al govori Lovrenac:
»Mila moja sestrice,
Bim te mogal oslobodit ?«
Al govori Anica:
»Ne biš, bratac Lovrenac,
Sve do dana sudnjega.
Jer me j' majka zaklela
U nedilju kvatrenu.

Slala me je po vodu,
Nis je htela slušati,
Išla sam se češljati.
Već ti hodi domaka
I pozdravi majčicu:
Ono moje ruhance,
Što j' za mene ostalo,
Ono vi podijelite
Sve ubogim sirotan.
Moje zlato i đerdan
Majki Božjoj na Trsat.«[1]

Kazivala Marija Zoričić iz Novoga u Hrv. Primorju. Zapisala učiteljica Ružica Sokolić.

Nikola će zipku pravit

Sveti Mikula[2]) tvrdo spi,
K njemu angel doleti.
»Ustaj, ustaj, Mikula,
Pa ti ajde u šumicu,
I odsici jelvicu
I napravi zipčicu.
Roditi će Marija
Našega Spasitelja,
Moramo se pripravit,
Spasitelja pozdravit.«

Od Slave Butkovića iz Sungera kod Mrkoplja u Gorskom kotaru. Dobrotom učiteljice Stane Prišlin.

1) Ova pjesma imade lijepu svrhu, da nas pouči, kako ne valja proklinjati. Bože slobodi, da se ono sve izvrši, što matere kod nas Hrvata svojoj djeci izgovore.

2) Sveti je Nikola bio biskup od grada Mire u Maloj Aziji. Slavi se 6. prosinca. Dao je trim siromašnim djevojkama sestrama miraz za čestitu udaju i vozeći se lađom utišao je silnu oluju. Zaštitnik je mornara i putnika. Staro mu hrv. narodno kazivanje pridaje još i druge stvari.

Petrovske strijele

Na Petrovo Božji dan
Svakom stvoru radostan.
Vedro nebo svanulo,
Jarko sunce granulo.
Vedro nebo zagrmilo,
Do tri strile s neba pale.
Prva pala Božja strila
I težaka udarila:
U pol polja baš orući
Tuđu brazdu odoruje,
Svoju zemlju proširuje.
Zato ga je Božja strila
Baš s nebesa udarila.
Druga pade Božja strila
I čobana udarila:
U pol gore kod ovaca,
Misli, nitko da ne vidi,
Tuđe stado prisvojiva.
Zato ga je Božja strila
Baš s nebesa udarila.
Treća pade Božja strila
I mlinara udarila:
U pol sela u mlinu
Meljuć žito sirotinji
Tvrdog srca mlinar bio,
Velik ušur[1]) uzimao.
Zato ga je Božja strila
Baš s nebesa udarila.

Zabilježio Ivo Čakalić iz Doljanovaca u požeškoj okolici u Slavoniji.

1) Ušur je ono žita, što mlinaru pripada od meljave.

Sveti Petar i rodbina

(Iz Hercegovine.)

Sveti Pero u raj gredi,
Za njim babo pristajaše.
»Priček', priček', sveti Pero,[1])
Mogu l' i ja u raj poći,
I u raju prebivati,
Rajska vrata otvarati,
A paklena zatvarati?«
»Ne mo'š, ne mo'š, dragi babo!
Ti si velik orač bio
I tuđe si brazde zimo.«[2])
Sveti Pero u raj gredi,
Za njim majka pristajaše.
»Priček', priček', sveti Pero,
Mogu l' i ja u raj poći,
Rajska vrata otvarati
A paklena zatvarati?«
»Ne mo'š, ne mo'š, draga majko!
Ti si vel'ka tkalja bila,
I tuđe si platno tkala,
Pri čunku ti ostajalo,
I sebi si ostavljala.«
Sveti Pero u raj gredi,
Za njim bratac pristajaše.
»Priček', priček', sveti Pero,
Mogu l' i ja u raj poći,
Rajska vrata otvarati,
A paklena zatvarati?«
»Ne mo'š, ne mo'š, dragi braco!
Ti si velik vagač bio,
Terezije[3]) pomicao
I sebi si ostavljao.«
Sveti Pero u raj gredi,
Za njim seka pristajaše.
»Priček', priček', sveti Pero,
Mogu l' i ja u raj poći,

1) Priček je okrnjen imperativ od pričekati. 2) uzimao. 3) vaga.

Rajska vrata otvarati,
A paklena zatvarati ?«
»Možeš, možeš, draga seko!
Ti si mala čobanica,
Ovce svoje dobro čuvaš,
Vunu predeš, platno tkaješ
I sirota naodiješ.
Svakom stvoru vode dala,
Siromahu komad kruha.
Idi, seko, sa mnom, idi,
Meni vrata ti prislidi,
Da ne moram ključe nosit,
Nit po svitu koga prosit.«[1])

Kazivala Anka Varda iz Mostara u Hercegovini. Zabilježila učiteljica s. Berislava Vračić.

Sveta Kata i mladi kraljić

Teče voda, teče,
Voda jezerina.
Vu njoj mi se pere
Prelepa zverina[2])
Prelepa zverina
Kata Katalena.
Njo mi je zagledal
Jeden mladi kraljić,
Jeden mladi kraljić
Iz beloga grada.
On je zapovedal
Svojim vernim slugam:
»Id'te, verni slugi,
Po lepo zverino,
Po lepo zverino
Kato Kataleno.
Nejte[3]) jo streliti,
Niti jo pobiti,

1) vidi bilješke na str. 9. i 16. uz slične pjesme 2) košutica 3) nemojte.

Neg zdravo i veselo
Meni dopeljajte.[1])
Došli verni slugi
Po lepo zverino,
Po lepo zverino
Kato Kataleno.
Neso je strelili,
Niti je pobili,
Neg zdravo i veselo
Kraljo v roke dali.
On jo je zapital:
»Je l' ćeš moja biti ?
Je l' ćeš moja biti,
Je l' na kolo[2]) iti ?«
»Raj[3]) na kolo iti,
Kak tva ljuba biti.«
Na kolo so je deli,
S kolom so je trli.
S kola doli pala,
Sveta je postala,
Bogo falo dala.

Kazivala Dora Legin iz Preloga u Međimurju. Zabilježila učenica ženske realne gimnazije Agneza Blažeka.

Romarica Barbara

Šetala se Barbara,
Šetala se na Bistru.
Majka Baru vraćala:
»Nejdi, Bare, na Bistru!
Ti si, Bare, nejaka.
Planine su visoke,
Aj vode su duboke.«
Bara majke ne sluša,
Ona ide na Bistru.
Planine je preodila,

1) dovedite 2) točak, kotač, koleso. Stare knjige kažu, da su sv. Katu pored drugih muka mučili s kotačem, punim strašnih noževa. Zato se i riše s takim kotačem, 3) rađe.

(Aj) vode je prebrodila.
Kad je došla na Bistru,
Vrata joj se otvoriše,
Sama zvona zazvoniše,
Isus misu govorio,
Mat Marija misu sluša,
Veronika[1]) svijeće žeže,
Polunija[2]) oltar stere.

Iz Baćina kod Hrv. Dubice. Dobrotom učiteljice Tonke Dumbović.

Sv. Petra nevjesta u paklu

Sveti Petar na vrh raja.
On pogleda u dno pakla,
Ne bi koga ugledao.
I ugleda nevu[3]) svoju.
»Što si tudek, neve moja ?
Što ti zmije oči piju,
Oči piju, kose viju ?«
Njemu neve odgovara :
»Dolazile tri sirote.
Jedna kruha zaiskala,
Zemljom sam je zalagala.[4])
Druga pića zapitala,
Ostom[5]) sam je zalijevala.
Treća pasa zapitala,
Zmijom sam je opasala.«
»Neka, neka, neve moja !
Nek ti zmija oči pije,
Oči pije, kose vije !
Koliko je u moru kapljica,
A u gori zelenijeh lista,
Toliko ćeš tu stajat godina.«

Kazivala Nedjeljka Hazdovac iz Blata na otoku Mljetu u Dalmaciji. Zabilježio učitelj Tomislav M. Masan.

---

1) Sveta je Veronika ona pobožna žena, što je Isusu pružila rubac, da si otare krvavo i znojno lice, kad je nosio teški svoj križ. 2) Sveta je Apolonija kršćanska djevica i mučenica. Živjela je u afričkom gradu Aleksandriji u 3. vijeku poslije Isusa. Slavi se 9. veljače, a pomaže u zubnim bolestima.
3) nevjesta, bratova žena 4) hranila (Broz-Iveković) 5) octom, sirćetom.

Svetu Katu srce boli

(Iz Hrvatskoga Primorja.)

Sveta Katarina,
Prva mučenica,
U tamnici klečala,
Bogu ruke držala.
Anjel koruvita[1])
Svetu Katu pita :
»Sveta Katarina,
Je l' te bole kolenca,
Al te bole ramenca ?«
»Ne pitaj me, anjele,
Da bole l' me kolenca,
Al me bole ramenca,
Neg me pitaj, anjele,
Da boli l' me srdašce
Za Isusom ranjenim !«

Kazala Ana Barac iz Grižana u Hrv. Primorju. Zabilježila učenica Zorka Varelija. Dobrotom učiteljice s. Agnete Novaković.

Sveti Nikola i hudoba

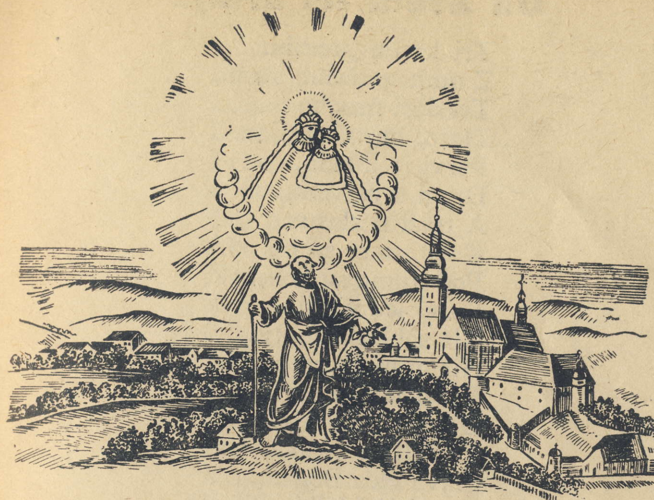
Vozila se Nedilja[2])
I Divica Marija
I svetitelj Nikola.
Počeli arbulovi
Po moru klokoćati.[3])
Al govori Nedilja
I Divica Marija :
»Ustani se, Nikola,
I zaviri u knjige :
Al je srdžba od mora,

---

1) Bit će : anđeo pratilac, anđeo čuvar.
2) Sveta Nedjelja nije nikako pravo sveto žensko čeljade, nego u starin izmišljeno i preostalo u narodnom kazivanju. Pa kako ju je narod u svojim pjesmama upleo među prave svece Božje, tako je dospjela i u ovu knjižicu.
3) Nastala oluja na moru.

Al je srdžba od Boga,
Al je oto uda stvar.«
Al govori uda stvar :
»A ja nisam uda stvar,
Neg ja jesam Božji dar.«
Al govori Nedilja
I Divica Marija :
»Kad ti jesi Božji dar,
A ti siđi među nas
I izmoli Očenaš.«
Al govori uda stvar :
»Očenaša nisam čuo,
A Divice ni vidio.«
Al govori Nedilja
I Divica Marija :
»Ustani se, Nikola,
Uhvati ga za vlasi
I baci ga u more !«
Ustade se Nikola,
Uhvati ga za vlasi
I baci ga u more.

Kazala Grgica Romić iz sela Radovine kod Zadra u Dalmaciji. Zabilježila Olga Novaković, sada milosrdna sestra Agneta.

Rad bi Petar jabučicu

Oj jabuka zelenika,
Lepo ti si obrodila !
Svaka kita[1]) po jabuka,
Na vrhuncu tri četiri.
Mimo išal sveti Petar,
V ruki nosil paličicu :
Rad bi tresal jabučicu,
Pak bi nosil jabučicu
K Majci Božjoj na Bistricu.

Iz Pribića u Hrvatskoj. Naučila od svoje majke i zabilježila učenica Katica Čuk.

1) grana, grančica.

Od Sveta tri kralja

Tri kralja gredihu
Z onih sunčenih stran,
Tri dari nosahu
Zlato, miru, tamjan.
Pervi je u belu,
Drugi u cervenu,
A treći u zlatu
Kako sunce sija.
Pod njima su konji
Kano jedne vile,
Nit zoba ne zoblju,
Nit njim žedja pride.
Pervi je Gašpar kralj,
Dobroga je roda,
Ki željaše vidit
Slavu Oca Boga.
Drugi je Melhior
Dobroga kolina,
Ki željaše vidit
Slavu Gospodina.
Treći (je) Baltazar
Od onih trih kralji,
Ki željaše priti
K onoj višnjoj slavi.
I tako pojdoše
Prid grad Jerusolim
Pitajući misto,
Gdi se Isus rodil.
»Vrataru od grada,
Povij nam zaisto,
Gdi se Isus rodil.
Pokaži nam misto !«
Vratar odgovara :
»Mi toga ne znamo !
I naš kralj se boji
I mi svi sprezamo.«[1])

1) i mi se plašimo

Na palači stojeć
Odgovara Irud :
»Naći ga ne ćete,
Zaman je taj vaš trud.
Da bi se on rodil,
Bi se u palači,
A ne u toj gori
Gdi pastiri tlaču.[2])
Ako ga najdete,
Nazad se vratite
I meni Irudu
Glasi donesite !
I ja ću mu se poći
Časno pokloniti
(Svu malu dičicu
Pod mač obratiti).[3])
Kralji od istoka,
Koliko je jur dan,
Da ste vi otišli
Z onih sunčenih stran ?«
Oni mu rekoše :
»Danas je dvanajst dan,
Da smo mi otišli
Z onih sunčenih stran.
Danas je dvanajst dan,
A jutro trinajsti,
Da jesmo mi prišli
Gospodina naći.
Zvizdu smo imali,
Put nam je kazala.
Sad nam se je skrila
Blizu nam je slava.«
Dva su počinula,
Treći hodeć pojde,
A oni otraga
Za njim konje vode.
Oni mu rekoše :
»Počekaj, drag brate !

2) gaze 3) Onako je govorio, a ovako mislio.

Zvizda nam je stala,
Blizu nam je slava.«
Maljahno počeka,
Maljahno pogleda,
Ter blizu kraj sebe
Štalicu zagleda,
Ka je pokrivena
Širokim bilićem,
Kadi sidi Josip
I Marija s Ditićem.
Kad Marija vidi,
Da su blizu kralji,
Kruto problednula,
V krilo sinka stavi.
Oni joj rekoše :
»Dobar dan Divice !
Dobar dan Divice,
Nebeska kraljice !
Nebeska kraljice,
Daj nam se umolit !
Pokaž' nam Kraljića,
Ter nas već ne mori !«
Kraljić digne ruku,
Serčano hvaljaše,
Dvor nebeskog stanja
Njima obećaše.
U snu po anjelu
Opomen dobiše,
Kin putem krenut će
Iskat utočište.
Jutro dan pojdoše,
Da Irud ne znaše,
Pravi put najdoše,
Bog njim pomoć daše.
Sin Dive Marije
Budi vazda hvaljen
S Ocem, Svetim Duhom
Po sve vike. Amen.

Napisao Antun Polonijo pok. Mata, seljak u Vrbniku na otoku Krku.

Kruške svetoga Petra

Izrasla je runka hruška
Nasred polja širokega.
Pod njo sedi sveti Peter,
V rokah drži zlat krepeljec.1)
Zabalal2) ga je na hruškico,
Izbalal je tri hrušćice.
Prva pala v naše polje,
Naše polje obrodilo.
Druga pala v naše gore,
Naše gore obrodile.
Tretja pala v naše selo,
Naše selo vse veselo.

*Iz bilježnice bjelokranjskih narodnih pjesama kanonika Janka Barlea. Na kraju je pjesme ubilježito: Iza vsake kitice: Daj Bog, Marija daj dobro leto! Povedala stara Katarina v Podzemelji. 5. IV. 88.*3)

Katu prose kralji, bani

Sjedi Kata na kamenu,
Češlja lasi po ramenu,
Po ramenu po ranjenu.
K njoj dolazi sveti Ivan.
Progovori sveti Ivan :
»Jesi l' čula, sveta Kato,
Hoćeš li se udavati
I za grehe pripoznati4) ?
Tebe prose kralji, bani,
Ovog sveta gospodari.«
Progovori sveta Kata :
»Prođi me se, sveti Ivan !
Ja se ne ću udavati,

---

1) batina 2) bacio je 3) Ova je bjelokranjska pjesma, vrlo važna po svom sadržaju, došla ovamo u ovu knjižicu hrv. nar. pob. pjesama zato, jer su Bjelokranjci starinom Hrvati, pa i sada još govore napol hrvatski. Vidi Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, knj. 9. str. 11. Sv. Cecilija god. 1925., str. 53. i 121.

4) Bračni život nije griješna stvar, ako je lijepo uređen po zakonu Božjem. No koja je duša zavjetom djevičanstva Isusu vjeru dala, ta dašto ne smije u brak.

Ni za grehe pripoznati,
Jer me Isus zaručio,
Na kamenu prsten dao
Ni od zlata nit od srebra,
Već od svoje svete krvi.«
To počuli kralji, bani,
Prime Katu za ručicu,
Pa je vode u tamnicu.
Sva tamnica suncem sjala.
I pred Katom knjiga stala,
A u knjigi ovak piše :
Trpi Kato poruganje,
A od Boga milovanje.
U sunce je obučena,
A u mjesec odjevena.
Na glavi joj zlatna kruna,
Milosti je Božje puna.

Kazivao Mitar Dučić iz Gračanice u Moslavini u Hrvatskoj. Zabilježila učit. pripravnica A. Šiprak.

Svetog Petra majka ne može u raj

(Iz Hrv. Primorja.)

Sveti Pere u raj grede,
Za njim majka tikom teče.
»Počekaj me, sinko Pere,
Da ja s tobom u raj gredem !«
»Borme ne ćeš, majko moja !
Ako si Peru porodila,
Nisi raja zadobila.
Tuju[1]) preju jesi prela,
Od nje jesi uzimala.
Tuji šavak si šivala,
Od njega si uzimala.
Tuju pletnju jesi plela,
Od nje jesi uzimala.
Meso jesi prodavala,
Krivu meru si davala.
Ti si onda govorila,

1) tuđu.

Da je bilo onča više.[2])
To je bilo onča niže.
Rakiju si prodavala,
Krivu meru si davala.
Vince jesi prodavala,
Vodicu si prilivala.
Teško Bogu sagrešila.
Ako si Peru porodila
Nisi raja zadobila !«
Skoči Pere priko pakla,
Pade majka na dnu pakla.
Ide Pero po crikvicah.
Koja j' crikva ponajviša,
Ponajviša, ponajlipša,
Ondi zame tanko vlakno.
Ide Pere na vrh pakla,
Veže majku na dnu pakla,
Vadi majku na vrh pakla.
Kad je došla na vrh pakla,
Ona se je obazrela.
Za njom su se druge duše
Okitile, ovisile.
»A joj meni, sinko Pere !
Rajak nam se napunjuje,
Pakal nam se opražnjuje !«
Prekine se tanko vlakno,
Pade majka na dnu pakla.
Al govori sveti Pere :
»Tu prebivaj, majko moja !
Vavik si bila nenavisna
I danas si, majko moja !
Ako si Peru porodila,
Nisi raja zadobila.«[3])
O Isuse, budi hvaljen
Po sve vike vikom ! Amen.

Kazivala Ana Barac, rodom iz Grižana u Hrv. Primorju. Zabilježila učenica Zora Varelija. Dobrotom učiteljice s. Agnete Novaković.

2) „onča". je mjera na vagi (oko 30 grama).
3) Vidi za ovu pjesmu bilješku na strani 9.

Sveti Nikola i Ilija prevoze duše

Raslo drvo sred raja,
Plemenita dafina.[1])
Plemenita dafina
Plemenito rodila.
Lišće joj je zeleno.
Pod njom sveta postelja,
Svakog cvića nastrta,
Ponajviše bosilja
I ružice rumene.
Na njoj svetac počiva
Sveti otac Nikola.
K njem dolazi starina
Sveti otac Ilija.
Budio ga Ilija :
»Ajde ustaj, Nikola,
Da idemo u goru,
Da pravimo korabe,
Da vozimo dušice
S ovog svita na onaj !«[2])
Al govori Nikola :
»Mani me se, Ilija !
Ja ne mogu ustati.
Danas sveta nedilja,
Koja ništa ne dila,
Samo krsti i vjenča,
Ruse kose češljaju,
Belo lice umiva,
U tom grije dobiva.«[3])
Al govori Ilija :
»Ajde ustaj, Nikola !«
I ustade Nikola
I odoše u goru,
U tu goru visoku.
Napraviše korabe,

1) divlja maslina ili uljika, 2) O prevoženju duša s ovog svijeta na onaj ne može dašto biti ni govora. To je starinsko narodno kazivanje preostalo još iz nekadašnjih poganskih vremena.

3) Istina je, da se po nedjeljama kroz svakako tašto i nečedno umivanje i češljanje i gizdanje i cifranje mnogo grijeha dobiva. Vidi u jeronimskoj knjižici „Hrv. nar. pob. pjesme" pjesmu na str. 16.

Da privoze dušice.
Sve im duše pridoše,
Sam tri duše ne mogu,
Jer su teško zgrišile.
Prva duša jest grišna :
S komšijom se mrazila.
Druga duša još grišna :
Kuma na sud vodila.
Treća duša najgrišna :
Djevojku je skudila.

Zabilježio Ivo Čakalić iz Doljanovaca u požeško okolici u Slavoniji. Čuo od nekog slijepca.

Sv. Mihalj dušice važe

Mihalj, moj Mihalj,[1])
Dušica moja,
Vagni mi dušu
Prvoga dana !
Dušicu vagne,
Lijevi kraj zmahne.[2])
Mihalj moj, Mihalj,
Dušica moja,
Vagni mi dušu
Drugoga dana !
Dušicu vagne,
Lijevi kraj zmahne.
Mihalj, moj Mihalj,
Dušica moja,
Vagni mi dušu
Trećega dana !
Dušicu vagne,
Desni kraj zmahne.

Iz sela Batine, župa Zlatar u Hrv. Zagorju. Dobrotom Stjepana Sečaka, rodom iz Batine.

1) Sveti je arkanđeo Mihael (dolazi 29. rujna) s dobrim anđelima Božjima strovalio u pakao Lucifera i ostale đavole. Mihaela nazivamo mi katolici zato vojvodom vojske nebeske i štujemo ga kao osobitoga zaštitnika dobrih i vjernih duša u smrtnom času. Pa to će i biti razlog, što ga je naše starinsko kazivanje i što su ga po tom kazivanju i naše narodne pjesme metnule da važe duše, koje će u raj. O kakvome zbiljskome vaganju duša ne može dakako biti ni govora, košto nema govora ni o kakvom prevoženju duša s ovog svijeta na onaj, o kome u prvašnjoj pjesmi čitamo.

2) na lijevo prevagne.

Ivanjska pjesma

(Od Jastrebarskoga u Hrvatskoj.)

Sveti Ivan
Kres nalaže.
Bog, Marijo!
Zbirale se
Djevojčice.
Bog, Marijo!
Med njima je
Isus bio.
Bog, Marijo!
Zbirali mu
Zibaricu.
Bog, Marijo!
Našli su mu
Zibaricu.
Bog, Marijo!
Prek Dunaja
Na rožica.
Bog, Marijo!
Isus se je
S križem igral.
Bog, Marijo!
Zibarica
Pjevala mu
Bog, Marijo![1])

Iz Desinca kod Jastrebarskoga. Zabilježila učenica ženske realne gimnazije Alojzija Kišan.

1) Pjeva se uoči Ivanja. Nalože vatru, skupe se oko nje, vesele se i pjevaju ovu i druge još pjesme, a mladež skače preko vatre.

Sveta Kata i kralj Irud

Sveta Kate, mučenice,
Isusova zaručnice,
Isus mi te zaručio,
A Marija prsten dala
Ni od srebra ni od zlata
Neg Isusu ispod vrata.
Katarini majka iđe:
»Katarino, kćeri moja,
Tebe prosi Irud kralju
Sa svom vojskom irudojskom.
Ako li te bude volja,
Ti ćeš biti i gospoja,
I sidit ćeš nasrid grada
Kano kita suva zlata.
Koj ti bude prolaziti,
Tebi će se pokloniti.«
»Biž' otale, mati moja!
Jesam li ti bila rekla,
Prije neg sam razum stekla:
Volim Bogu radovniku
Neg' čoviku naslidniku,
Koji slidi pakleniku.
Isus me je prstenovo,
A Marija prsten dala
Ni od srebra ni od zlata
Neg Isusu ispod vrata.«
Leštro[1]) kralju zapovidi:
»Leštro bud'te, sluge moje,
Moja kola napravite,[2])
Katarinu povezite.«
Leštro sluge potekoše,
Kralju kola napraviše,
Katarinu povezoše.
Katarina moli Boga,
Da joj dade malo groma,
Da utare ona kola

1) brzo 2) Vidi bilješke na str. 6.

I dva sina cesarova.
Bog joj dade malo groma,
Ona utre ona kola
I dva sina cesarova.
Katarini iđe majka :
»Katarino, kćeri moja,
Tebe prosi Irud kralju
Sa svom vojskom irudojskom.
Ako li te bude volja,
Ti ćeš biti i gospoja
I sidit ćeš nasrid grada
Kano kita suva zlata.
Tko ti bude prolaziti,
Tebi će se pokloniti."
»Biž' otale, mati moja,
Jesam li ti bila rekla
Prije neg sam razum stekla :
Volim Bogu radovniku
Neg' čoviku naslidniku,
Koji slidi pakleniku.
Isus me je prstenovo,
A Marija prsten dala
Ni od srebra ni od zlata
Neg Isusu ispod vrata.«
Leštro kralju zapovidi :
»Leštro bud'te, sluge moje,
I tamnicu otvorite,
Katarinu zatvorite.«
Leštro sluge poslušaše.
Katarinu zatvoriše.
Kad je prošlo tri godine dana,
Leštro kralju zapovidi :
»Leštro bud'te sluge moje,
Vi tamnicu otvorite,
Katarinu izvadite,
Njene kosti pokupite,
Po buništu raznesite !"
Leštro sluge potekoše
I tamnicu otvoriše,
To ti j' Kata jošte živa

Triput lipša neg' je bila.
Katarini iđe majka :
»Katarino, kćeri moja,
Tebe prosi Irud kralju,
Sa svom vojskom irudojskom.
Ako li te bude volja,
Ti ćeš biti i gospoja
I sidit ćeš nasrid grada
Kano kita suva zlata.
Koj ti bude prolaziti,
Tebi će se pokloniti.«
»Biž' otale, mati moja,
Jesam li ti bila rekla
Prije neg sam razum stekla :
Volim Bogu radovniku
Neg' človiku naslidniku,
Koji slidi pakleniku.
Isus me je prstenovo,
A Marija prsten dala
Ni od srebra ni od zlata
Neg Isusu ispod vrata.«
Leštro kralju zapovidi :
»Leštro bud'te, sluge moje,
Moje mače naoštrite,
Katarinu zakoljite !«
Leštro sluge potekoše,
Leštro mače naoštriše.
Sama Kata pod mač kleče.
Ne trže joj krv ni voda,
Neg' joj trže bilo mliko,
Da je čista i pričista
Kano čista golubica,
Isusova zaručnica,
Da je Isus zaručio,
A Marija prsten dala
Ni od srebra ni od zlata
Neg Isusu ispod vrata.

Kazivala Grgica Romić iz sela Radovine kod Zadra u Dalmaciji. Zabilježila učiteljica Olga Novaković, sada milosrdna sestra Agneta.

Sveta Nedjelja i zla mati[1]

Majka je ćerku češljala
Na jednu mladu nedjelju
Jednu vuru pred zoru.
S češljikom ju češljala,
S kletvicom proklinjala.
»Ti nesretna ćerkica!
Če[2]) me nećeš slušati,
Ja ću tebe šibrati.[3])
Ti ćeš iti u polje,
Da nabereš travice,
Da nahraniš maršice!"
Ćerkica se plakala,
Na koljena kleknula,
Gore ruke dignula,
Staroj majki molila:
»Najte me, najte,[4]) mamica!
Je l' Vi znate, mamica,
Da Bog stvoril (šest dana),
Šest dana za raditi,
Sedmi dan za svetiti?
Danas zvoni zvoniju,
Ljude k sebi zoveju.
Ljudi v crkvu hodiju,
Dragom Bogu moliju.
V polju niš ne delaju,
Već riječi Božje slušaju.«
To zgovori ćerkica.
Rasrdila se mamica,
Zela si je šibe tri,
Splela si je kitu ž nji,
Čim je ćerku šibrala,
Da ju krv polivala.
Ćerkica se plakala
I u polje šetala.
Počela je brati travicu.

1) O sv. Nedjelji vidi bilješku na str. 31.
2) ako 3) šibati, 4) nemojte me

Na to dođe Nedjelica,
Sveta Mlada Nedjelica.
Na rukam nosi kačicu,[5])
Počne plašiti ćerkicu.
»Kaj to delaš, ćerkica?
Jer ne znadeš, ćerkica,
Da je danas nedjelica,
Sveta mlada nedjelica.«
To zgovori Nedjelica.
Nato dođe Gospoja,
Blažena Djeva Marija,
Ta nebeska Kraljica.
Pregovori Gospoja,
Blažena Djeva Marija,
Ta nebeska Kraljica:
»Nemoj, nemoj, Nedjelica,
Sveta Mlada Nedjelica!
Nije kriva ćerkica,
Neg je kriva mamica,
Kaj ju je prebudila
Danas na mladu nedjelu
Jednu vuru pred zoru.
S češljikom ju češljala,
S kletvicom ju proklinjala."
To zgovori Gospoja,
Blažena Djeva Marija.
Pregovori Nedjelica,
Sveta Mlada Nedjelica:
»Naberi, ćerka, travicu,
Metni ju na glavicu,
Pak ju nosi do doma.
Ne smeš ju hitit na zemlju,
Neg dozovi mamicu."
Ćerkica je slušala,
Travicu je nabrala,
Nesla ju je do doma.
Kad je došla do doma,
Dala ju je mamici.

5) zmiju.

Prijela majka travicu,
Prijela je za kačicu.
Kačica je vpičila,[6]
Oko nje se ovila.
Mamica zakričala:
»Oj nesretna ćerkica!
Odkud to si donesla?«
Pregovori ćerkica:
»Najte, majko, zaklinjati!
Ajte idemo na Božji put
K Majki Božjoj Bistričkoj!«
Mamica je slušala
Svu jedinu ćerkicu.
Išle su na Bozji put
K Majki Božjoj Bistričkoj.
Došle su na Bistricu,
Išle jesu v cirkvicu.
Majka klekla pred oltar,
Mariji joj se molila,
Da joj grehe oprosti,
Da joj dušu zveliči.
Marija je ne će slušati,
Nejne[7]) molbe primiti.
Ćerka se resplakala,
Pred oltar je kleknula,
Gore ruke dignula,
Mariji joj se molila:
»Smiluj mi se, Marija,
Majka Božja Bistrička!
Nemam nigde nikoga,
Samo tu staru mamicu,
Koja drži kačicu!«
Marija se smilovala,
Na ćerkicu ogledala.
Kačica odlazila,
Majka zdrava postala.
Svetke nije delala,
Rada k mešam[8] hodila,

6) ubola, ujela 7) njene, njezine. 8) k misama.

Božje riječi slušala,
Dragog Boga molila.
Da rečemo: Budi hvalen
Sveta Mlada Nedjelica
U sve vijeke vijekov! Amen.[1]

Čula od nekoga prosjaka u Martincima. kod Zlatara u Hrvatskoj i zabilježila učiteljska pripravnica Danica Katić.

Svetog Petra majka ne može u raj

(Slavonska pjesma.)

Sveti Petar u raj ide,
Za njim majka tekom teče,
Tekom teče i rič reče:
»Stan', počekaj, sine Petre,
Da ja idem s tobom u raj!«
Al govori sveti Petar:
»Vrat' se natrag, mila majko!
Nisi raja ni vidila,
A kamo li zaslužila.
Nisi raju ništa dala,
Samo jedno povjesamce.
I to si ga okukala,
Okukala, oplakala:
Javoj moje povjesamce,
Kuda ćeš se potipati?
Tko će tebe presti, tkati
I u nite unititi
I u brdo uvoditi?«[2]

Iz Doljnjega varoša kod Stare Gradiške u Slavoniji. Zabilježila Katica Bukvić.

1) Ova pjesma sadržava lijepu nauku, da u nedjelje i blagdane valja ići u crkvu i pribivati svetoj misi, a ne raditi težačkih poslova bez opravdana razloga. No ako nešto malo radimo i bez pravoga razloga, zato to nije odmah velika grjehota, kao što se ovdje prikazuje. A sve jedno je, da li se radi u mladu nedjelju ili u koju drugu, jer nema nikakva razloga, da mladu nedjelju više štujemo nego druge nedjelje.

2) Vidi za ovu pjesmu bilješku na strani 9.

Nedjeljino radovanje

Pošetala Nedjelja[1])
Preko mora debela.
Susreo je otac Nikola.
Pa je pita Nikola :
»Što je tebi Nedjelja,
»Što si tako vesela ?«
Odgovara Nedjelja :
»Nije ništa, Nikola !
»Ja sam danas vesela,
»Jer je danas nedjelja.
»U drvo se ne djelja,
»U knjigu se ne gleda,[2])
»Vet se danas Bog moli.«

Kazala Mande ud. Miladin iz Topologa kod Stona u Dalmaciji. Zabilježio župnik Don Niko Unković.

1) Za Nedjelju vidi bilješke na str. 31.

2) Imade i takovo gledanje u knjige i protokole, koje je zabranjeno u nedjelju i u zapovjedane blagdane, a to je ono, što spada zabranjenim sudačkim poslovima. Drugačije su duševni poslovi po nedjeljama dopušteni, no nikako ne smiju biti smetnja dužnoj službi Božjoj.

DODATAK

OD DRUGOGA SVIJETA

Kako je u raju i u paklu

Šetala se tri Božja anđela
Pokraj dvora smiljene Marije:
»Smiluj nam se, smiljena Marijo,
Podaj nam ti tri ključi od raja,
Da vidimo, kako v raju lipo!«
V raju lipo, lipče bit ne može.
Blazi[1]) njemu, ki u njega dojde,
Blazi njemu i rodu njegovu!
»Smiluj nam se, smiljena Marijo,
Podaj nam ti tri ključi od pakla,
Da vidimo, kako paklu grdo!«
Paklu grdo, grđe bit ne može.
Teško njemu, ki u njega dojde,
Teško njemu i rodu njegovu!
Nutri gore tri mlada junaka,
Tri junaka, tri brata rođena.
Prvom gore noge do koljena,
Drugom gore ruke do ramena,
Trećem gori tijelo do očiju.
Kome gore noge do koljena,
On je svoje oral, tuđe priorival.
Kome gore ruke do ramena,
On je tukal oca starca svoga.

---

1) blago.

Kome gori tijelo do očiju,
Taj prevari na veri djevojku.
Bolje bilo crikvu razrušiti,
Neg djevojki veru prekršiti.
Crikva bi se sagradila bila,
Triput lepša neg je prvo bila,
A djevojka nikad vere nije,
(Nikad vere nije) zadobila.

Zabilježila Terezija Brnčić iz Grižana u Hrv. Primorju.

Kad majke u nebu nema

Deklica pomeće[1]) svetli raj,
Ona ga pomeće žalosno.
»Kaj je tebi, Jelo Jelice,
Da si mi tak jako žalosna ?«
»Se[2]) dušice idu v svetli raj,
Samo moje majke nigde ni.«
»Strpi se, strpi, Jelice,
Nemoj se zato plakati !
Ne bu minulo sedam let,
Tvoja će majka v raj dospet.«
»Teško je čekat sedam dan,
A kam pak ne bi sedam let.
Teško je biti bez majke
I u samom raju nebeskom.«[3])

Iz brdovačke okolice nedaleko od Zagreba. Zapamtila i zabilježila s. Evelija Margetić, rodom iz Laduča kod Brdovca.

1) Da djevojčica mete svijetli raj, to je jedan komadić onoga staroga narodnoga kazivanja.

2) sve.

3) U raju ne može nitko uistinu biti žalostan. A što se ovdje u pjesmi opisuje i u raju žalost za majkom, to je zato, da se snažno pokaže, koliko je golemo dobro čovjeku majka njegova.

Kada umreš

Jadan čoeče, jadan ti si !
Kad ti dođe smrt na vrata,
Pa te stisne oko vrata,
Niti goniš blaga svoga,
Niti zoveš draga svoga.
Doć' će tebi otac, majka
I svi tvoji prijatelji,
Do groba te otpratiti,
Tude će te ostaviti.
Niko s tobom ostat ne će,
Nego ona tvoja djela,
Koja budeš udjelova.

Kazivala Anica Rozić iz Pavče kod Mostara, poslije milosrdna sestra Venceslava.

Molitva za sretnu smrt

Križić mali,
Bog te fali !
Kad ja pojdem umirati,
Svoja usta rasklapati,
Bogu dušu pridavati,
Sveti Vide,[1]) vidi mene,
Sveta Gospo, čuvaj mene,
Da mi tilo otpočine
I dušica raj dobije
Kod Isusa i Marije !
Amen.

Kazivala Ana Lovrić iz Svilne, župa Buk u požeškoj okolici. Zabilježila učiteljica Ružica Kovačević.

1) Sveti je Vid još kao dječak podnio za cara Dioklecijana početkom IV. vijeka strašne muke za dragu vjeru Isusovu. Među ostalim mučili su ga u jednome velikome kotlu s rastaljenim olovom i smolom. Tako ga i rišu. Dolazi na 15. lipnja.

Od suda Božjega

Kad nam bude sud Božji,
Pa nas stanu suditi
Svim živima i mrtvima,
Na sudu smo jednaki
Ka' i travica na zemlji.
Bog nas ne će pitati,
Što nas koji imamo,
Mnogo srebra il zlata,
Silu dobra il blaga,
Već nas hoće pitati :
Jesi l' dušo pravedna,
Jesi l' pravo činila
I Bogu se molila,
Svetoj crkvi hodila,
Božje riječi slušala.[1])
Koj pobožno k maši ide,
Anđeli ga s neba vide.
Koj' pobožno k maši ne ide,
Anđeli ga ni ne glede,
Već ga oni Bogu kažu :
Vidiš, Bože, ovog sveta,
Ovog sveta gizdavoga !
Kad u crkvu dolazio,
Gizdavo se opravio,
Al ne gledi pelde tvoje,
Da utiši srce svoje.

Čula od nekoga prosjaka na vašaru u Pitomači i zabilježila učenica Ivka Jakupec.

1) Ovdje se svršava pjesma od suda Božjega. Pjevač je toj pjesmi dodao nekoliko poučnih redaka o tome, kako valja ići u crkvu k sv. misi.

Svekrva u paklu

Trudila se Jurjevica mlada
Gori doli po bašči zelenoj.
Trudejuć ju žeja zažejala [1])
»Je l' je gdi do[2]) od roda mojega,
Da mi poda vinca jel' vodice ?«
Zagledala svoju svekrvicu.
»Daj mi, majko, vina il' vodice !«
Ni joj dala vina nit vodice,
Već pobrala kluče od pelnice,[3])
Prehitila[4]) vodu iz vedrice.[5])
Djevojčica postala ptičica,
Preletjela vu nu crnu goru,
Donesla je vu klunu vodice.
»Sad se napij, nevestica mlada !«
Kad napila, sina porodila,
(Porodila) i dušu pustila.
Nevestica u nebu počiva,
Svekrvica u peklu gorela.

Zabilježito seljačkom rukom u okolici brdovačkoj kod Zagreba. Dobrotom učiteljice Josipe Šribar.

Tko ne sveti nedjelje

Nedjelja je svetica,
Sobota je sestrica.
Svaki danak braća rade,
U nedjelju Boga mole.
Kad nedjelja blagdan biše,
Svak u crkvu hodijaše.
Jedan grešnik ne htijaše,
Već s' oholo otimaše.
Kad se sveta misa reče,
Na koljena grešnik kleče,
Al mu korist ne bijaše.

1) žeđa pritisnula 2) tko 3) pivnice 4) prevrnula
5) Vedrica je drven sud vodeni. (Broz-Iveković).

Pa on ode na postelju,
Da bi malo počinuo
I san s oči otrgnuo.
Al ga teška smrca nađe.
Ode duša pod nebesa,
Te zavapi iza glasa:
»Stvoritelju od nebesa,
Pruži tvoju svetu ruku,
Digni s mene ovu muku!«
Đavo duši progovara:
»O dušice nepripravna,
»Rajska t' vrata n'jesu stavna,
»Uzdigni se malo gori,
»Da ja s tobom progovorim!«
Prikinu se tanka dlaka,
Ode duša u dno pakla.[1])

Kazala Kata Perović iz Topologa kod Stona u Dalmaciji. Zabilježio Pero Ljuban. (Dobrotom župnika Don Nike Unkovića iz Topologa).

Maćeha u paklu

(Iz Hrv. Primorja.)

Šetali se svetitelju Miko
Okol raja i okolo pakla.
U paklu su čudo ugledali,
Čudo čudno, nevesticu mladu.
Tri joj zmije crne oči piju,
Oči piju, u kose se viju.
Govori joj svetitelju Miko:
»Bora tebi, nevestice mlada!
U čemu si jadna sagrešila,
Da si jadna pakal zadobila?«
»Bora Vama, svetitelju Miko!
Ja ću Vama pravo kazivati.
Imala sam troje pastorčadi.

1) Ova nas pjesma uči katoličku nauku, da je veliki grijeh bez opravdana razloga propustiti svetu misu u nedjelju i zapovijedane blagdane.

Jedno me je zapitalo jadno:
Nahrani me, mila majko moja!
Ja sam njemu crne zemlje dala,
Toga jesam gladom umorila,
A svoju sam dušu izgubila.
Drugo me je zapitalo jadno:
Napoji me, mila majko moja!
Ja ga jesam žuči napojila,
Toga jesam žedjom umorila,
A svoju sam dušu izgubila.
Treće me je zapitalo jadno:
Opaši me, mila majko moja!
Ja sam njega zmijom opasala,
Toga jesam smrću umorila,
A svoju sam dušu izgubila.«
Bolje se je nigdar ne ženiti,
Neg pastorkom za maćehu biti.

Kazivala Marija Zoričić iz Novog Vinodola u Hrv. Primorju. Dobrotom učiteljice Ružice Sokolić.

Tri griješnice u mukama

Moli Boga prečista Gospoja:
»Daj mi, Bože ključe od istoka
I daj meni slugu aranđela,
Da ja vidim po svitu prilike!«
Molila se i umolila se.
Bog joj dade ključe od istoka
I dade joj slugu aranđela.
Od istoka vrata otvorila,
Opazila zeleno jezero.
Po njem pliva mlada nevjestica,
Desnom rukom zlatnu čašu ganja.
Progovara prečista Gospoja:
»Aranđele, vjeran slugo moja,
Što 'no pliva mlada nevjestica?
Što prid sobom zlatnu čašu ganja?«
Odgovara sluga aranđele:

»Čuješ li me, prečista Gospoja!
Ona bila na lažljivu svitu,
Pa je bila mlada birtašica,
Pa je skupo vino prodavala
I po pola vode prilijevala.
Sada muči svoja grišna uda
I plivat će do strašnoga suda.«[1])
Gospa i ta vrata zatvorila,
Pa je druga vrata otvorila,
Opazila zeleno jezero.
Po njem pliva glavita divojka,
Desnom rukom mlado čedo ganja,
Dvije guje bijele dojke doje.
Progovara prečista Gospoja:
»Što 'no pliva glavita divojka?
Što prid sobom ludo čedo ganja?
Što joj guje bijele dojke doje?«
Odgovara sluga aranđele:
»Čuješ li me, prečista Gospoja!
Ona bila na lažljivu svitu,
Pa pušćala lice pribijelo,
Dva pogana lica obljubila.
Zato muči svoja grišna uda
I plivat će do strašnoga suda.«
Gospa i ta vrata zatvorila,
Pa je treća vrata otvorila,
Opazila zeleno jezero.
Po njem pliva baba ostarila,
Desnom rukom jedan kolač ganja,
Oni kolač kruva ovsenoga.[2])
Progovara prečista Gospoja:
»Čuješ li me, vjeran aranđele!
Što 'no pliva baba ostarila?
Što prid sobom oni kolač ganja?«
Odgovara sluga aranđele:
»Ona bila na lažljivu svitu,

1) Kod nas je katolika dosta prošireno mišljenje, da će svaki prokleti pored ostalih strašnih paklenih muka posebice biti mučen s onim, u čem je najviše griješio. No tjelesne muke ne traju do sudnjega dana, nego onda istom počinju, kada tijelo uskrsne.

2) zobenoga.

Nikom dobra nije učinila.
Kad nanišla dva prosjaka gladna,
Dala im je kolač ovsenice
I njega je opet oblajala:
Jadna ti sam odsad pa do vika!
Što im dado' kolač ovsenice!
Da sam dala šarovu, bjelovu,
Ja bi bolje dobro učinila.
Oni bi mi kuću oblajali.
Zato muči svoja grišna uda
I plivat će do strašnoga suda.«

Kazivao Marko Franjić-Stokić iz župe Čemerno kod Sarajeva u Bosni. Zabilježio tamošnji župnik Petar Zubak.

Zemlja se sa nebom kara

Bože mili, na svemu ti hvala!
Zemlja se je s nebom pokarala.
Vedru nebu zemlja odgovara:
»Od Jurjeva do Miholja dana
Ti me tareš sušom prevelikom
I me tareš tučom svakojakom
I tareš me s boleštjun velikom
I me tareš s vitrim otrovunim.
Odneseš mi od polja plodove,
A lozice bez ploda osuše,
Ostanu mi polja nevesela,
A bez vina kršćani žalosni.
Vedro nebo zemlji odgovara:
»Muč', prokleta crna zemljo moja!
Ostavi se neba visokoga!
Jako mi se jesi zamirila.
Na tebi je svakojaka kletva,
Na tebi su kriva svidočanstva,
Na tebi se i prisiže krivo,
Na tebi je svaka nepravica,

1) pred.

Sin ne štuje starca oca svoga,
Ćer ne štuje stare majke svoje,
A brat brata na megdan pozivlje,
Te se biju ko ljuti zmajevi.
Smrtno griše kume i kumovi,
I ljubi se u krvlje rodbina
I vmore se dičica bez krsta,
A kum kuma na pravicu zove,
Dovede mu krivoga svidoka,
I optuži kuma pravičnoga.
Moli Boga, crna zemljo moja,
Da ne bude gore od onoga.
Veliko je Božje milosrđe,
Da ne pada goruće kamenje,
Da ne tare po svitu stvorenje.«
Bože mili, na svemu ti hvala!

Iz V. neizdate sveske Kuhačevih: »Južnoslovenskih narodnih popijevaka.« Pjevao mu guslar prosjak Martin Pavić god. 1882. u Promunturu u Istri.

Nebesa bi zemlju kaštigala

Vedro nebo zaplakalo,
Crnu zemlju pogledalo,
Što na zemlji ljudi čine
Psovajući Božje ime.
Kad se čedo porodi
I povoje ostavi,
Na noge se osovi,
Još se ne zna obrisat,
A zna Boga proklinjat.
Otac, mati, kad to čuju,
Svoje čedo ne popsuju,
Još se u tom naslađuju.
Vedro nebo govori:
»Bože dobri i mili!
Kako moreš gledati?
Ja ću ljude kaštigat,
Ja im ne ću kišu dat,

Ni rosice iz jutra.
Zemlja ploda ne će dat.
Što je živo, neka pati,
Il neka se k Bogu vrati!«
To slušala Marija,
Sveta Majka Božija.
K vedru nebu pogleda,
Pa Isusa ugleda.
Sina svoga molila,
Svete ruke sklopila:
»Nemoj, mili Sine moj!
Ti poštedi narod svoj!
Nisu ljudi jednaki;
Ima ljudi pravednih.
Oprosti im, slatki Sine,
Rad ljubavi materine!«
Kad to Sinak Majku čuo,
On ljudima oprostio.
O Isuse budi faljen!
Ti se zoveš uvik. Amen!

Čuo od neke prosjakinje i zabilježio Ivo Čakalić iz Doljanovaca u požeškoj okolici.

Duša se s tjelom kara

Zime vrime biše prošlo,
Uz proliće Jurjev došo.
I zemlja se zaodiše,
Lipom travom sve pokriše.
U noći se meni zgodi,
Kadno trudan svak ne hodi.
I ja vele trudan bio,
San je na me naskočio.
Kad se malo ja popravih,
(Ja popravih), pa pogledah:
Bogataša jednog duša
Više groba nad njim stoji,
(Nad njim stoji), ter govori:

»Ustani se, tavno tilo,
Ko si skoro sa mnom bilo
Moje tužno uživanje!«
Tilo duši progovara:
»Što si, tužna dušo, (došla)?
Tuga me je većma našla!«
»Namanje sam tužan došo,
Da ustaneš malo gori,
Da ja s tobom progovorim:
U kome si sada stanju?
U kome li ti vladanju?
Kam ti sela i varoši?
Kam ti žena lipa stvora?
Kam ti sluge i kočije?
Ko sad s tobom vino pije?
Nit ko veli: gospodine,
Nit: velikog bana sine!
Nit prat[1]) tobom kape skida,
Nit od tebe ima stida.
Svak od tebe obraz krije,
Jer u tebi duše nije.
Kam ti žena uzorita.
A u licu plemenita?
Plemenita stvora biše.
Ona tebe svitovala
I k misi te opremala,
A ti nisi k njoj hodio.«
Tilo duši progovara:
»Uzalud ti sada vika,
Ovim mukam nema lika!«
Tude đavli doletiše,
Dušu s tilom sjediniše,
Ter joj zube povadiše,
Naopako povezaše
I u pako odnesoše.

Kazala Anđa Babić iz Livna u Bosni.
Zabilježila učiteljica Ljuba Jazvo.

1) pred

Maćeha u paklu

(Iz južne Dalmacije.)

Sveti Antun u raju pjevaše,
Udovica u paklu plakaše.
Sveti Antun iz raja je zvaše:
»Što je tebi, udovice mlada,
Da ti plačeš u paklu duboku?«
»Imala sam troje siročadi.
Jedno mi se razboljelo bilo,
Pa maćehi meni govorilo.
Ne zove me: moja maćešice,
Već me zove: ljubezna majčice.
Dodaj meni malo kruha, majko!
A ja njemu jesam govorila:
Koliko ti ja majčica bila,
Toliko ti ja i kruha dala.
Pa pastorče pogine od gladi.
Pak mi se je drugo razboljelo
I maćehi meni govorilo.
Ne zove me: moja maćešice,
Već me zove: ljubezna majčice.
Dodaj meni malo vode, majko!
Koliko ti ja majčica bila,
Toliko ti i vodice dala.
Pa pastorče pogine od žeđe.
Treće mi se ljuto razboljelo,
Pa maćehi meni govorilo.
Ne zove me: moja maćešice,
Već me zove: ljubezna majčice.
Pokrij mene rukom, mila majko!
Koliko ti ja majčica bila,
Toliko te i rukom pokrila.
Pa pastorče pogine od leda.
I time sam dušu izgubila
I paklene muke zadobila.«

Kazala Pave Hazdovac Nikolina iz Blata na otoku Mljetu u Dalmaciji. Zabilježio učitelj Tomislav M. Macan.

S A D R Ž A J

ČITATELJIMA.

Ovakvih, a i drugih lijepih narodnih pobožnih pjesama imade u našim hrvatskim krajevima još mnogo. Mole se u pobožnim kućama večerom i jutrom. Pjevaju se uz neke običaje o Božiću i o Novoj godini, o Sv. Ttri Kralja i o Svijećnici, o Jurjevu i Spasovu, o Ivanju, pa u žetvi i u svatovima i u drugim zgodama.

Na srcu nam je, da se te lijepe pjesme što više skupe i spreme, da nam s vremenom ne izginu i ne propadnu. Zato molimo sve pismene Hrvate, koji takvih pjesama znadu ili ih od drugih mogu čuti, da ih napišu i pošalju Jurju Lahneru, svećeniku u samostanu milosrdnih sestara u Zagrebu. Samo valja jako paziti, da se pjesme napišu upravo onako, kako se mole i pjevaju, i da se nijedno slovo ne promijeni.

S dopuštenjem duhovne oblasti nadbiskupije zagrebačke od 23. IV. 1931. br. 3284